

УДК 378.1:655

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ВИДАВНИЦТВА І ПОЛІГРАФІЇ У ВНЗ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

© Денисенко С. М.

Національний авіаційний університет

Інформація про авторів:

Денисенко Світлана Миколаївна: ORCID: 0000-0001-8785-7784; denisenko.svet@gmail.com; кандидат педагогічних наук; доцент кафедри комп'ютерних мультимедійних технологій; Національний авіаційний університет; пр. Космонавта Комарова 1, м. Київ, 03058, Україна.

Одна з головних проблем професійної підготовки у вищому навчальному закладі за спеціальністю видавництво і поліграфія, є приведення рівня знань і умінь та формування компетентностей майбутніх фахівців, відповідно до потреб цієї високотехнологічної інформаційної галузі виробництва. Успішно розв'язати цю проблему можливо за умов наявності повної картини стану як самої сфери діяльності, так і вищої професійної освіти, що дасть змогу співставити запити ринку праці і відповідність підготовки кадрів. Стаття присвячена визначенню сучасного стану професійної підготовки фахівців видавництва і поліграфії у вищому навчальному закладі. Визначено вимоги, що висуває сучасна видавничо-поліграфічна галузь перед майбутніми фахівцями. На основі аналізу наукових праць та власного досвіду визначено основні проблеми, що зумовлюють перешкоди на шляху отримання студентами якісної освіти і набуття необхідних компетентностей для успішної реалізації майбутньої професійної діяльності. Наведено можливі способи подолання визначених проблем у професійній підготовці фахівців видавництва і поліграфії, що зможуть допомогти подолати суперечності між невідповідністю підготовки студентів та вимогами сучасної видавничо-поліграфічної галузі.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, професійна підготовка, видавничо-поліграфічна справа, фахівці видавництва і поліграфії.

Денисенко С. Н. «Профессиональная подготовка специалистов издательства и полиграфии в ВУЗе: состояние, проблемы, пути совершенствования».

Одна из главных проблем профессиональной подготовки в высшем учебном заведении по специальности издательство и полиграфия, является приведение уровня знаний, умений и формирования компетенций будущих специалистов в соответствии с потребностями этой высокотехнологичной информационной отрасли производства. Успешно решить эту проблему возможно при наличии полной картины состояния как самой сферы деятельности, так и высшего профессионального образования, что позволит сопоставить запросы рынка труда и соответствие подготовки кадров. Статья посвящена определению современного состояния профессиональной подготовки специалистов издательства и полиграфии в высшем учебном заведении. Определены требования, которые выдвигает современная издательско-полиграфическая отрасль перед будущими специалистами. На основе анализа научных работ и собственного опыта определены основные проблемы, обуславливающие препятствия на пути получения студентами качественного образования и приобретения необходимых компетенций для успешной реализации будущей профессиональной деятельности. Приведены возможные способы преодоления определенных проблем в профессиональной подготовке специалистов издательства и полиграфии, что смогут помочь преодолеть противоречия между несоответствием подготовки студентов и требованиями современной издательско-полиграфической отрасли.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, профессиональная подготовка, издательско-полиграфическое дело, специалисты издательства и полиграфии.

S. Denisenko "Vocational training of specialists in publishing and printing in higher educational institutions: status, problems, ways of improvement".

One of the main problems of higher education in the field of publishing and printing is to bring the level of knowledge, skills and competencies of future specialists in line with the needs of this high-tech information industry. Successful solution of the stated problem is possible on condition that there is a complete picture of both the state of the sphere of activity itself and that of higher vocational education. This will allow education to meet the requirements of the labor market. The article deals with defining the current state of vocational training of specialists in publishing and printing in higher educational institutions. The requirements for future specialists that are put forward by the modern publishing and printing industry are determined. On the basis of the analysis of scientific works and the author's own experience, the main problems which complicate the quality training of future specialists are identified. The article also describes possible ways to solve the problems identified, which can help overcome the contradiction between the inadequate training that students receive and the requirements of the modern publishing industry.

Keywords: information and communication technologies, vocational training, publishing and printing industry, specialists in publishing and printing.

Постановка проблеми. Видавничо-поліграфічна справа – надзвичайно важлива соціально-економічна складова суспільного розвитку держави, що не лише забезпечує особисті та виробничі потреби громадян у різноманітній видавничій продукції, а й виступає засобом забезпечення та підвищення культурно-освітнього рівня членів суспільства, національного розвитку українського народу, забезпечення доступу до загальнолюдських цінностей. На важливості видавничо-поліграфічного комплексу, як фактору суспільно-економічного розвитку нашої держави, наголошують Б. Дурняк, В. Мартинів, Я. Угрин, Л. Швайка, А. Штангрет, О. Мельников та ін.

Але в ХХІ ст. видавничо-поліграфічна справа України зазнала істотних перетворень: сучасна техніка, нові матеріали та обладнання, інноваційні технологічні процеси докорінно змінили характер роботи підприємств сфери, що поступово перетворилася в високотехнологічну інформаційну галузь виробництва. Це в свою чергу вимагає приведення рівня знань працівників до сучасних вимог, галузі потрібні висококваліфіковані кадри з глибокими знаннями не лише зі спеціальних дисциплін, а й з обчислювальної техніки, програмування, які зможуть адаптуватися до потреб ринку, будуть універсальними багатозадачними фахівцями.

Відтак виникає потреба в суттєвих змінах у змісті та організації професійної підготовки кадрів для видавничо-поліграфічної галузі у ВНЗ. На цьому наголошують Я. Котляревський, В. Шпак, С. Литунів, О. Обухова та ін.

Проблема якісної професійної підготовки фахівців поліграфічного профілю в сучасних умовах зростання ролі інформації і повсюдного домінування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), посідає особливе місце в ряду проблем професійної освіти. Обумовлено це особливою соціокультурною роллю фахівців поліграфічного профілю в умовах інформаційного суспільства, що стрімко розвивається [5].

Аналіз останніх досліджень. Окремі аспекти підготовки фахівців видавничо-поліграфічної галузі досліджували такі науковці, як В. Бебик, Б. Дурняк, В. Іванов, А. Москаленко, В. Різун, М. Сенченко, В. Теремко, М. Тимошик та ін. Зокрема, дослідження В. Аугустайтіс, Б. Дурняк, М. Згуровського, Е. Лазаренко, О. Мельникова спрямовані, в першу чергу, на питання підготовки фахівців у галузі поліграфічних технологій, орієнтованих на випуск паперових видань. Але слід зазначити, що підготовка фахівців мультимедійних технологій, як одного з напрямів галузі видавництва і поліграфії, суттєво відрізняється, і, на жаль, ще не досить досліджена вченими [4]. Так само недостатньо розкрито проблематику компетентнісного та середовищного підходу до реалізації професійної підготовки у ВНЗ. Проте аналіз наукових праць показав, що вчені і фахівці галузі одностайні в тому, що наразі все помітнішими стають суперечності між

невідповідністю підготовки студентів та практичними сучасними вимогами [6].

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз стану професійної підготовки фахівців видавництва і поліграфії у ВНЗ, визначення основних проблем та окреслення можливих шляхів їх подолання.

Результати дослідження. Насамперед розглянемо, в якому стані перебуває видавничо-поліграфічна галузь. Аналіз наукових праць показав, що фахівці одностайно відзначають колосальні зміни, що в останні десятиліття відбуваються в цій сфері діяльності [1; 2; 5; 6; 7; 9; 12; 15].

Поліграфія сьогодення — галузь, що стрімко розвивається і вдосконалюється та приймає нове сучасне спрямування. Узагальнивши погляди науковців та проаналізувавши сучасний стан галузі, можемо виділити такі групи трансформацій, що здійснюють найістотніший вплив на її розвиток.

Насамперед, це суцільна комп'ютеризація. У видавничо-поліграфічній сфері практично не лишилося жодного етапу виробництва, де б не була задіяна комп'ютерна техніка та інформаційно-комунікаційні технології. Комп'ютерні видавничі системи витіснили ручні операції, що позначилося на якості та швидкості виконання всіх процесів.

Характерною особливістю стало використання новітнього обладнання та устаткування. Сучасні растрові процесори, фотонабірні машини, принтери і сканери, друкарські машини надали можливість випускати якісну продукцію, підвищувати продуктивність і оптимізувати весь процес роботи.

Іншою рисою видавничо-поліграфічної галузі сьогодення є широке впровадження високопродуктивних технологій, які ґрунтуються на найновіших досягненнях електроніки, комп'ютерної техніки, хімії, цифрової оптики, спектроскопії та інших галузей науки.

Варто відзначити і розширення спектру поліграфічної продукції, що сьогодні включає не лише книги, газети і журнали, а й плакати, афіші, листівки, банкноти, рекламу, візитівки, упаковку та етикетку. Разом із тим, змінюється не лише обсяг друкованої продукції за її видами, призначенням, оформленням, а й спостерігається одночасне зниження накладів і підвищення якості та оперативності випуску [3].

Окрім звичних друкованих, з'являються нові типи видань. Передусім, унаслідок глобальної інформатизації, зростає попит на електронні видання, сайти і сервіси. Актуальними стають мультимедійні видання, де зміст передається не фарбою на папері, а поєднанням медіазасобів, в яких поєднані текст, графіка, анімація, відео, аудіо на екрані з можливістю інтерактивного керування контентом. Популярності набувають 3D-друк і доповнена реальність, особливо затребувані в рекламі, ЗМІ, подарункових виданнях.

Інтеграційні процеси позначилися і на нарощуванні виробництва. В останні роки спостерігається поступове збільшення кількості видавництв та поліграфічних підприємств, розвиток інтернет-ЗМІ та електронного книговидання.

Та, найголовніше, всі зазначені тенденції позначилися на професійній сфері фахівців видавничо-поліграфічного профілю. Насамперед істотно змінився зміст праці, трансформувалися виробничі функції всіх спеціальностей виробництва, розширилися рамки професійного поля, посилюючи в ньому інтеграційні процеси.

Таким чином, у XXI ст. видавничо-поліграфічна галузь України зазнала істотних перетворень: сучасна техніка, нові матеріали та обладнання, інноваційні технологічні процеси докорінно змінили характер роботи підприємств сфери, що поступово перетворилася у високотехнологічну інформаційну галузь виробництва. Це в свою чергу вимагає приведення рівня знань працівників до сучасних вимог, галузі потрібні спеціально підготовлені висококваліфіковані кадри.

Кадровий потенціал є одним із найбільш важливих факторів ресурсного забезпечення видавничо-поліграфічної діяльності, що є одночасно і одним із проблематичних, зокрема через недостатній рівень підготовки кадрів у ВНЗ [8]. Отже, однією з найголовніших потреб галузі є високий рівень підготовки фахівців в освітніх установах. «Видавництво та поліграфія», як галузь знань і напрям підготовки, покликана забезпечити якісну підготовку фахівців для задоволення виробничих потреб на всіх етапах і ділянках виробничого циклу

випуску видань, пакувань, рекламної продукції найрізноманітніших конструкцій, обсягів, накладів [9].

Розглянемо детальніше, які вимоги висуває сучасна видавничо-поліграфічна галузь перед майбутніми фахівцями, завтрашніми випускниками вишів:

- добре знання електроніки, тих дисциплін, які допоможуть майбутнім випускникам бути готовими виконувати будь-яку роботу в умовах найвищих вимог, що пред'являються до сучасних технологій у поліграфії [1];

- здатність ефективно освоювати високотехнологічну інформаційну індустрію [10];

- висока обізнаність у функціонуванні операційних систем і складних програм, підтримка безперервної працездатності серверів, комп'ютерних мереж, баз даних, окремих робочих станцій [7];

- фахівець повинен не лише знати та застосовувати у своїй діяльності набуті знання, вміння та навички, але й брати участь у проведенні теоретичних та експериментальних досліджень, розробленні технічної і нормативної документації для нових технологій виготовлення друкованих та електронних видань, визначати оптимальні схеми їх виготовлення та захисту від несанкціонованого втручання і неліцензійного тиражування, проектувати нові сценарії видань [4];

- поряд із високою професійною компетентністю необхідними є творчий підхід до вирішення професійних завдань, вміння орієнтуватися в нестандартній ситуації, аналізувати проблеми, самостійно розробляти і реалізовувати план необхідних дій;

- багатовекторність — сучасні фахівці повинні мати здатність поєднувати елементи різних професій: інженера, дизайнера, програміста, економіста [4].

Тобто сучасній видавничо-поліграфічній галузі потрібні висококваліфіковані кадри з глибокими знаннями не лише зі спеціальних дисциплін, а й з обчислювальної техніки, техніки зв'язку, програмування, поліграфічного матеріалознавства, технології електронних і мультимедійних видань, які зможуть адаптуватися до потреб ринку, будуть універсальними багатозадачними фахівцями в умовах постійних змін виробництва.

Проте в процесі підготовки майбутніх фахівців видавництва і поліграфії ВНЗ стикаються з низкою проблем, що створюють перешкоди на шляху отримання студентами якісної освіти і набуття необхідних компетентностей для успішної реалізації майбутньої професійної діяльності. Узагальнивши наукову думку, виділимо такі групи проблем у підготовці майбутніх фахівців видавництва та поліграфії.

1. *Низький рівень загальної та профільної підготовки кадрів у ВНЗ* [8].

2. *Низький рівень практичної підготовки студентів* [3; 8; 12; 14]. Головною проблемою є те, що сучасна підготовка фахівців у ВНЗ орієнтована головним чином на здобуття теоретичних знань, з недостатнім формуванням у студентів практичних умінь і навиків. Відтак, у завтрашніх працівників переважно відсутні навички і досвід роботи за спеціальністю [8; 14].

3. *Відірваність навчального процесу від виробництва* [6; 8; 14]. Важливою проблемою є неузгодженість взаємин між навчальними закладами і виробничими структурами, як наслідок — слабкі зв'язки навчального процесу з реальним виробництвом.

4. *Недостатнє навчально-методичне забезпечення* [6; 14]. З інтенсивним розвитком техніки і технології, навчально-методичні матеріали не встигають оновлюватися, відтак спостерігається нестача підручників, посібників, довідників тощо. Окрім того, недостатнє фінансування не дає можливості вишам сформувати якісну матеріально-технічну базу.

5. *Відставання вищої школи від бурхливого прогресу видавничих технологій*, що зумовлює невідповідність між підготовкою студентів та практичними сучасними вимогами [14].

6. *Проблема викладацьких кадрів* [14]. Доволі часто викладачі ВНЗ відстають від наукового поступу в галузі і надають студентам неактуальні знання або ж, володіючи високим рівнем теоретичних знань, упускають практичну сторону підготовки студентів. Нерідко зустрічаються випадки, коли викладачі добре знають, що дати студентам, але не знають як, а відтак, заняття видаються нудними, а пізнавальний інтерес студентів

знижується.

7. *Недостатня економічна, зокрема менеджерська, маркетингова підготовка* [6].

8. *Невисока мотивація студентів* для досягнення вищих результатів у роботі і відсутності спонукання до самостійності і творчості [13; 8].

9. *Проблема відірваності технічних і творчих аспектів у підготовці фахівців*, що зумовлює однобічність майбутньої діяльності (фахівець або добре обізнаний у роботі з комп'ютерами та з недостатніми навичками живопису і дизайну, або є професійним художником із слабкими знаннями графічних комп'ютерних технологій) [6]. Недолік перших – у тому, що вони, досконало володіючи можливостями сучасних комп'ютерів, легко засвоюючи новітні графічні програми, не знають основ композиції, рисунку і не завжди мають художній смак. Інші – не завжди можуть зрозуміти й освоїти все різноманіття можливостей образотворчих засобів сучасних комп'ютерних програм і не здатні реалізувати свої художні задуми.

Дійсно, у ВНЗ існують реальні проблеми в якісній підготовці фахівців видавництва і поліграфії, проте викладачі постійно працюють у напрямі пошуку шляхів їх подолання. Педагоги-практики сходяться на думці, що наразі необхідна зовсім інша система навчання, яка б спонукала студентів освоювати нові тенденції галузі як у виші, так і після закінчення навчання. Бо навіть після закінчення ВНЗ фахівцю необхідно ввійти в курс справи конкретного підприємства, засвоювати використовувані нею новітні технології і програмні продукти [7]. Удосконалення підготовки кадрів для видавничо-поліграфічної галузі є пріоритетним на всіх рівнях управління та є важливим напрямом удосконалення державного регулювання процесом розвитку інформаційного простору країни [8].

Розглянемо шляхи подолання окреслених проблем підготовки фахівців видавництва і поліграфії у ВНЗ, визначені на основі аналізу наукових праць та власних спостережень.

1. *Низький рівень загальної та профільної підготовки кадрів*. Головним шляхом подолання цієї проблеми є реформування освіти, модернізація та вдосконалення діючої системи підготовки кадрів у сфері видавничо-поліграфічної діяльності:

- оновлення змісту освіти;
- модернізація освітньо-професійних програм, модульність побудови навчальних планів, їх спадкоємність та послідовність для кожного освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки фахівців [10];
- підвищення рівня фундаментальності освіти [10];
- гуманітаризація змісту професійної підготовки за рахунок включення в навчальний план дисциплін, які є продуктами соціокультурного міждисциплінарного синтезу [5];
- комплексне поєднання в навчальному процесі фундаментальних та теоретичних основ і практики, а також гуманітарних, соціально-економічних, фундаментальних, професійноорієнтованих дисциплін [9];
- використання в навчальному процесі новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, використання комп'ютерів нових поколінь, створенням умов для широкого використання можливостей Інтернету, що дозволить не лише забезпечити підвищення змістовності навчального процесу, але й використання їх як засобу навчання і як робочого інструментарію майбутнього фахівця [3]. Впровадження ІКТ у процес засвоєння студентами поліграфічного профілю фундаментальних знань має значний вплив і сприятиме швидкому професійному зростанню, оскільки ці технології надають можливість використання нових знань у професійній діяльності [2];
- упровадження в зміст і форми навчальної діяльності інноваційних підходів: сучасних методів і форм організації навчального процесу, новітніх освітніх технологій (дистанційних, електронних технологій тощо), засобів контролю за якістю теоретичної і практичної підготовки студентів [8;9;10];
- органічне поєднання в навчальній, науковій і виховній діяльності базових принципів світових освітніх систем: навчання впродовж усього життя; трансгранична освіта; індивідуалізація, інноватизація, інформатизація навчання і наукової діяльності, запровадження компетентнісного підходу до організації навчання [10];

- вивчення та використання міжнародного досвіду у сфері підготовки кадрів для ВПД [8].

2. *Низький рівень практичної підготовки студентів.* Для отримання якісної освіти недостатньо тільки теоретичної підготовки, необхідно створювати умови для забезпечення високого рівня практичної підготовки студентів у ВНЗ, що можна досягнути шляхами:

- реалізація у вітчизняній вищій школі практико-орієнтованого підходу до навчання, завдяки якому можна суттєво посилити зв'язки вищих навчальних закладів та роботодавців, зробити їх не формальними, а дійсно ефективними [10];

- збільшити на існуючих поліграфічних підприємствах кількості практичних занять, причому заняття на виробництві повинні збігатися з навчальним планом [12];

- навчально-виробничі практики для студентів [1];

- лабораторні та практичні заняття у виші варто організовувати, орієнтуючись на специфіку майбутньої професійної діяльності, а не виконанням абстрактних, відірваних від дійсності завдань, що можна реалізувати, створивши серйозну лабораторну базу із застосуванням сучасних освітніх технологій (ділова гра, кейс-технологія, технологія електронного портфоліо тощо) та створюючи і впроваджуючи елементи освітнього середовища (віртуальні лабораторії, відеотеки, 3d-моделі тощо).

3. *Відірваність навчального процесу від виробництва.* Пріоритетними напрямками подолання цієї проблеми повинні стати:

- налагоджувати стосунків із видавництвами, поліграфічними підприємствами, установами книготорговельного зв'язу із залученням до участі в підготовці спеціалістів у ВНЗ [1; 3; 8; 9];

- швидке і гнучке оновлення змістового наповнення освітнього процесу, що дасть змогу пришвидшити реалізацію високотехнологічних інновацій виробничого характеру у структурах видавничо-поліграфічної галузі [8];

- наукові дослідження та науково-технічні розробки за пріоритетними напрямками галузі [9];

- розробка професійних і освітніх стандартів разом із передовими підприємствами галузі відповідно до запитів потенційних роботодавців [1];

- складання навчальних планів за участю практикуючих спеціалістів галузі [12];

- підтримка міжнародних зв'язків та співпраця зі спорідненими факультетами інших навчальних закладів.

4. *Недостатнє навчально-методичне забезпечення:*

- видання навчально-методичної літератури, створення методичного, інформаційно-консультаційного та програмного забезпечення [8];

- модернізування матеріальної поліграфічної бази навчальних закладів [1; 14];

- формування сучасного довідково-інформаційного середовища для забезпечення студентів інноваційними, дидактичними, професійно-спеціалізованими матеріалами з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [2; 9], тобто створення сучасного електронного освітнього середовища.

5. *Відставання вищої школи від бурхливого прогресу видавничих технологій:*

- спрямування системи підготовки на формування здатності розвивати практичну діяльність із врахуванням нових ринкових реалій і перспектив, розробляти стратегії поступу, можливі техніко-технологічні та організаційно-економічні ситуації, прогнозувати можливі наслідки їх у ринковому середовищі [3];

- розширення спектра освітніх напрямів і спеціальностей підготовки фахівців, орієнтованих на електронні засоби інформації, поєднання їх із традиційною поліграфією, комунікаційними технологіями [3; 10];

- з появою нових напрямів у поліграфії впровадження в навчальний план відповідних дисциплін [1];

- органічне входження до європейського та світового освітнього і наукового просторів, сприйняття й успішна реалізація ідей Болонської декларації [10];

- інтеграція процесів профільної освіти, науки і бізнесу [1].

6. *Проблема викладацьких кадрів:*

- удосконалення професійної компетентності викладачів спеціальних дисциплін шляхом підвищення кваліфікації викладацького складу (укладання договорів із передовими підприємствами країни для проходження стажування, участь у науково-виробничих проєктах, міжнародних конференціях і тренінгах);

- саморозвиток та самовдосконалення викладачів із застосуванням новітніх ІКТ: вебінари, онлайн-конференції тощо.

7. *Недостатня економічна, зокрема менеджерська, маркетингова підготовка:*

- корегування навчальних програм, доповнення їх сучасними знаннями, зокрема з економіки, маркетингу, права, управління, політології [14];

- імплементація до навчальних планів сучасних економічних дисциплін і практичних підприємницьких методик, зокрема з питань стратегічного управління, інноваційно-інвестиційного розвитку, економічного аналізу тощо [3; 8].

8. *Невисока мотивація студентів.* Головними способами підвищення навчальної, пізнавальної та професійної мотивації студентів є:

- розвиток студентської наукової роботи, залучення студентів до творчої та науково-дослідної роботи кафедр [3; 9];

- створення умов освітнього процесу, які б сприяли з'ясуванню студентами необхідності самостійного надбання та модернізації знань, потреби в саморозвитку та самовдосконаленні [10; 13];

- створення в ВНЗ дидактичних і психологічних умов для осмисленості навчання і включення в навчальний процес студента не тільки на рівні інтелектуальної, але, головним чином, соціальної та особистісної активності, творчому підходу до праці [13; 10];

- використання нового інструментарію подання навчального матеріалу (зважаючи на специфіку підготовки кадрів) – використання спеціалізованих освітніх середовищ; сучасних методів та технологій навчання [11; 13];

- розробка актуальних і цікавих тем для написання курсових та контрольних робіт, випускних кваліфікаційних робіт та проєктів [1].

9. *Проблема відірваності технічних і творчих аспектів у підготовці фахівців:*

- цілеспрямована підготовка фахівців, які б однаковою мірою володіли як комп'ютерними технологіями, так і глибокими знаннями в галузі образотворчого мистецтва [6];

- навчально-творча активність студентів, яка базується на самоуправлінні навчанням [10].

Висновки. Таким чином, основна мета професійної підготовки — підвищення якості підготовки фахівців, найважливішим показником якої є такий випускник вищої школи, що вміє самостійно й критично мислити, бачити проблеми та ефективно їх розв'язувати, приймаючи рішення в складних і нестандартних виробничих ситуаціях. А це можливо за умов врахування потреб ринку праці і вимог до фахівців, що висуваються галуззю. Подальші дослідження вбачаються у визначенні та обґрунтуванні засад проєктування освітнього середовища для забезпечення ефективних умов професійної підготовки майбутніх фахівців видавництва та поліграфії.

Список використаних джерел

1. Литунів С. Н. Аналіз підготовки трудових ресурсів для поліграфії в ОмПІ-ОмГТУ / С. Н. Литунів, Е. Б. Обухова // Известия Тульського державного університету. Технічні науки. – 2013. – № 3. – С. 214-222.

2. Юденкова О. П. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій як педагогічна умова підготовки кваліфікованих робітників для видавничо-поліграфічної галузі / О. П. Юденкова // Теорія і методика електронного навчання. – 2010. – № 1. – С. 256-262.

3. Боженко О. М. Підготовка фахівців для видавничо-поліграфічного комплексу в Українській академії друкарства: досягнення, проблеми, перспективи / О. М. Боженко // Поліграфія і видавничі справи. – 2002. – № 39. – С. 198-203.

4. Пушкар О. І. Підготовка інноваційних фахівців спеціальності «Технології електронних

мультимедійних видань» / О. І. Пушкар, О. В. Сергієнко // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – 2013. – № 40/41. – С. 228-235.

5. Матросова И. Г. Проблемы подготовки будущих специалистов полиграфического профиля в условиях информационного общества [Электронный ресурс] / И. Г. Матросова // Педагогічний альманах. – 2013. – № 20. – С. 123-129. – Режим доступа : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2013_20_22.

6. Шпак В. Формування нової генерації фахівців видавничої справи. Історичний аспект / В. Шпак // Наукові записки з української історії. – 2013. – № 33. – С. 305-309.

7. Воргачев В. Н. Завтра наступает уже сегодня / В. Н. Воргачев // Высшее образование в России. – 2010. – № 6. – С. 102-105.

8. Котляревський Я. Удосконалення системи підготовки кадрів для видавничо-поліграфічної діяльності / Я. Котляревський // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. пр. – Львів, 2014. – Вип. 24.5. – С. 384-389.

9. Величко О. М. Впевнений поступ у майбутнє [Електронний ресурс] / О. М. Величко, Ю. П. Мамонов // Технологія і техніка друкарства. – 2010. – № 2. – С. 208-212. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Titd_2010_2_34

10. Соляник А. А. Підготовка фахівців для книжкової галузі України: змістовні та організаційні трансформації / А. А. Соляник // Поліграфія і видавнича справа. – 2011. – № 2. – С. 3-9.

11. Пушкар О. І. Створення віртуального навчального середовища для галузі «Видавничо-поліграфічна справа» / О. І. Пушкар, І. О. Бондар // Поліграфія і видавнича справа. – 2010. – № 2. – С. 54-66.

12. Чередник А. В. Основные проблемы подготовки специалистов издательско-полиграфической отрасли [Электронный ресурс] / А. В. Чередник, Д. В. Чередник // Наукові записки [Української академії друкарства]. – 2013. – № 4. – С. 139-143. – Режим доступа : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2013_4_20.

13. Яковлев М. К. Активные методы в обучении полиграфическим дисциплинам / М. К. Яковлев // Труды БГТУ. – 2014. – № 8. – С. 132-134.

14. Шпак В. І. Розвиток видавничої справи України в 1990-2010 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. : 07.00.01 / Шпак Віктор Іванович. – Переяслав-Хмельницький : [б. в.], 2011. 20 с.

15. Гуменюк О. В. Високі технології поліграфії / О. В. Гуменюк // Технологія і техніка друкарства. – 2011. – № 4. – С. 68-71.

References

1. Litunov, SN & Obuhova, EB 2013, 'Analiz podgotovki trudovyh resursov dlja poligrafii v OmPI-OmGTU', [Analysis of the preparation of labor resources for printing in OmPI-OmSTU] *Izvestija Tuls'kogo gosudarstvennogo universiteta. Tehnicheskie nauki*, no. 3, pp. 214-222.

2. Yudenkova, OP 2010, 'Vprovadzhennia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii yak pedahohichna umova pidhotovky kvalifikovanykh robotnykiv dlja vydavnycho-polihrafichnoi haluzi', [Implementation of informative and communicative technologies as a pedagogical condition for the training of skilled workers for the publishing and printing industry] *Teoriia i metodyka elektronnoho navchannia*, no 1, pp. 256-262

3. Bozhenko, OM 2002, 'Pidhotovka fakhivtsiv dlja vydavnycho-polihrafichnoho kompleksu v Ukrainskii akademii drukarstva: dosiahnennia, problemy, perspektyvy', [Training of specialists for the publishing and printing complex at the Ukrainian Academy of Printing: achievements, problems, perspectives] *Polihrafiia i vydavnycha sprava*, no 39, pp. 198-203.

4. Pushkar, OI & Serhienko, OV 2013, 'Pidhotovka innovatsiinykh fakhivtsiv spetsialnosti «Tekhnolohii elektronnykh multymediinykh vydan'», [Training of innovative specialists of the specialty "Technologies of electronic multimedia editions"] *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*, no. 40/41, pp. 228-235.

5. Matrosova, IG 2013, 'Problemy podgotovki budushhih specialistov poligraficheskogo profilja v uslovijah informacionnogo obshhestva', [Problems of training future specialists in the printing industry in the information society] *Pedahohichnyi almanakh*, no. 20, pp. 123-129, <http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2013_20_22>.

6. Shpak, V 2013, 'Formuvannia novoi heneratsii fakhivtsiv vydavnychoi spravy. Istorychnyi aspekt', [Formation of a new generation of publishing professionals. Historical aspect] *Naukovi zapysky z ukraïnskoi istorii*, no. 33, pp. 305-309.

7. Vorgachev, VN 2010, 'Zavtra nastupaet uzhe segodnja', [Tomorrow comes already today] *Vysshee obrazovanie v Rossii*, no. 6, pp. 102-105.

8. Kotliarevskiy, Ya 2014, 'Udoskonalennia systemy pidhotovky kadriv dlia vydavnycho-polihrafichnoi diialnosti', [Improvement of the personnel training system for publishing and printing activities] *Naukovyi visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy*, Lviv, iss. 24.5, pp. 384-389.
9. Velychko, OM & Mamonov, YuP 2010, 'Vpevnenyi postup u maibutnie', [Confident progress to the future] *Tekhnolohiia i tekhnika drukarstva*, no. 2, pp. 208-212, <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Titd_2010_2_34>.
10. Solianyuk, AA 2011, 'Pidhotovka fakhivtsiv dlia knyzhkovoї haluzi Ukrainy: zmistovni ta orhanizatsiini transformatsii', [Training of specialists for the book industry in Ukraine: meaningful and organizational transformations] *Polihrafiia i vydavnycha sprava*, no. 2, pp. 3-9.
11. Pushkar, OI & Bondar, IO 2010, 'Stvorennia virtualnoho navchalnoho seredovyscha dlia haluzi «Vydavnycho-polihrafichna sprava»', [Creating a virtual learning environment for the publishing and printing business sector.] *Polihrafiia i vydavnycha sprava*, no. 2, pp. 54-66.
12. Cherednik, AV & Cherednik, DV 2013, 'Osnovnye problemy podgotovki specialistov izdatel'sko-poligraficheskoy otrasli', [The main problems of training specialists in the publishing and printing industry] *Naukovi zapysky Ukrain'skoi akademii drukarstva*, no. 4, pp. 139-143, <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2013_4_20>.
13. Jakovlev, MK 2014, 'Aktivnye metody v obuchenii poligraficheskimi disciplinami', [Active methods in teaching polygraph disciplines] *Trudy Belorusskogo gosudarstvennogo tehnologicheskogo universiteta*, no. 8, pp. 132-134.
14. Shpak, VI 2011, 'Rozvytok vydavnychoi spravy Ukrainy v 1990-2010 rr', [Development of the Ukrainian publishing industry in 1990-2010] *Kand.ist.n. abstract, Pereiaslav-Khmelnitskyi*.
15. Humeniuk, OV 2011, 'Vysoki tekhnolohii polihrafii', [High Polygraph Technology] *Tekhnolohiia i tekhnika drukarstva*, no. 4, pp. 68-71.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2017р.